

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1904. Andra Kammaren. N:o 38.

Fredagen den 15 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 7 innevarande april.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkareintyg:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, borgmästaren K. E. von Geijer till följd af en svalg- och lungkatarr är förhindrad de närmaste dagarne att bevista Riksdagens förhandlingar, intygas härmed

Stockholm 15 april 1904.

Gotthold Arbman,
Legitimerad läkare.

§ 3.

Efter föredragning af de på kammarens bord hvilande motioner hänvisades:

herr *N. Perssons* i Malmö *m. fl.* motioner, n:o 261, till särskilda utskottet n:o 2;

herr *C. A. Lindhagens* motion, n:o 262, till konstitutionsutskottet; och

herr *D. K. Bergströms* motion, n:o 263, till särskilda utskottet n:o 2.

§ 4.

Föredrogos, men bordlades åter konstitutionsutskottets utlåtande n:o 3, statsutskottets memorial n:o 62 och utlåtanden n:is 63, 64 och 65, bevillningsutskottets betänkanden n:is 20, 21, 22, 23, 24, 25 och 26 samt Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 30.

§ 5.

Anmälades och godkändes lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 74, i anledning af väckt motion angående formen för äktenskaps ingående, och

n:o 75, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa internationella förhållanden rörande äktenskap och förmynderskap samt till lag om äktenskaps avslutande inför svensk diplomatisk eller konsulär ämbetsman i utlandet.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Interpellation.

Ordet lämnades härefter på begäran till herr *Thorsson*, som yttrade:

Under senaste tiden ha i tidningsprässen förekommit uppgifter om import till Sverige af utländsk arbetskraft. Sålunda innehåller »Nyaste Kristianstadsbladet» n:o 78, dateradt 6 april, följande:

»Sverige åt — Galizien.

Öfver hundra galiziska arbetare äro för närvarande anställda vid Ifö kaolinfabrik. De äro naturligtvis inte särdeles väl sedda af sina svenska kamrater, för hvilka de trycka ned arbetslönen. En af de vid fabriken anställda svenska arbetarne skrifer härom bland annat till oss:

Det talas så mycket på Riksdagen och i prässen, att något måste göras för att hindra svenska arbetare att emigrera till Amerika. Men ingen talar om att göra något för att hindra utlänningar att i stora skaror komma hit till Sverige och taga brödet från dess söner. Kaolinbruket kan få svenska arbetare för

20 öre i timmen, och det må väl ej kunna sägas vara för hög dagslön, så att man för den skull ser sig nödsakad att använda utlänningar. Visst är det sant, att galizierna tåla en hårdare behandling än svenskarne, men detta bör väl ej vara någon anledning att hålla på dem.»

I Öresunds-Posten n:o 82, daterad 11 april, förekommer en artikel med hufvudrubrik »Utländsk arbetareimport till Skåne» och underrubrik »Landshöfdingens vänliga råd beaktadt». Denna artikel har följande lydelse:

»Hälsingborgs sockerfabrik har införskrifvit en stor mängd polska arbeterskor för att användas å betfälten. Af dem komma 68 att fördelas mellan Hedegården och Sireköpingegården. Likaledes har skånska sockerfabriksaktiebolaget i Landskrona införskrifvit polacker, af hvilka ett 20-tal komma att stationeras å Marieberg.

En person, som under transporten från Köpenhamn till Landskrona iakttog främlingarna, skrifver därom i Landskrona-Kuriren bland annat:

Min uppmärksamhet fästes på en egendomlig massa, hvilken vid närmare påseende befanns vara en samling kvinnor. Hopkrupna, den ena hvilande hufvudet på den andras axel, sutto de där i långa rader packade liksom inlagda sillar, uselt klädda, åtminstone efter våra begrepp. En medresande försäkrade mig, att han sett, hur en af kvinnorna icke haft annat än några bomullstrasor att binda om foten i stället för strumpor. Tillsammans voro dessa stackars kvinnor 22, destinerade till Marieberg, som ju äges af sockerfabriksaktiebolaget.

Det var således mer än ett löst hugskott den fosterlandsälskande landshöfding Tornerhjelm utkastade, då han föreslog »betkrigets» lösning med polsk arbetskraft. Klart är, att de sockerbolag, i hvilka landshöfdingen är aktieägare, först af alla skola omsätta hans idé i praktiken.

Enligt hvad den kvinnorna åtföljande uppsyningsmannen meddelade, skulle det följande dag anlända icke mindre än 120 galizier för att utplanteras på tre af hälsingborgsbolagets egendomar. Efter alla tecken att döma torde detta dock endast vara ett första försök i den vägen, ty man väntar bland annat 15 polacker till Örenäs gård vid Glumslöf, och kanske komma många af våra skånska godsägare att följa exemplet.

Med ångfärjan i går middag anlände ytterligare hit till Hälsingborg cirka 120 polska arbeterskor, införskrifna af sockerfabriken för att å Västraby och Sireköpinge gårdar plocka betor. Hälften afreste kl. 1,35 till Tågarp och andra hälften kl. 2 till Västraby. Särskilda vagnar hade reserverats för dem. De medförde en mängd handbagage — cirka 300 kolly.

Det var ett på visst sätt intressant skådespel, som lockat en mängd nyfikna, då främlingarna i går middag hitlände med fär-

Interpellation.

jan. Genom dubbla led af åskådare intågade immigranterna i väntsalen, grundligt bekikade af det mer och mindre unga Hälsingborg, och väntsalen var snart förvandlad till ett »Castle Carden» i miniatyr.

Främlingarna, mest kvinnor, voro småväxta, och deras mundering var den enklaste möjliga: slankiga, sjaskiga bomullskjolar och hufvudkläden af samma kvalité. Få af dem buro något värmande öfverplagg, om man undantar en sliten, dålig schalklut, kastad öfver axlarna. Deras bagage var också af lättaste slag och bestod för det mesta af ett grått litet bylte eller ett träskrin, en half meter i fyrkant. Icke så få mödrar, att döma af de medföljande småttingarne, funnos i tåget samt en anmärkningsvärd mängd 12—14 åringar af båda könen.

Inalles bestod truppen af 123 personer, de små oberäknade, enligt hvad en tysk, sällskapets s. k. förman, berättade. Nämnde herre, hvars namn var Bilgenroth, omtalade äfven, att resan tagit en tid af sex dagar och att resenärerna emanerade från trakten af Krakau. I de större städer och platser, som passerats, så som Warnemünde och Köpenhamn, hade dem beståtts en måltid varm mat pr dag; eljes hade de fått bero af egna, medförda förråd.

Enligt samme »förmans» uppgift komma de att åtnjuta en aflöning af en krona plus en liter mjölk pr dag samt något potatis. Framdeles komma de att få ackordsarbete, då deras förtjänst troddes skola uppgå till 2 kr. pr dag. Somliga af dem voro — fortfarande enligt den tyske förmannens uppgift — jämförelsevis välsituerade och några ägde till och med ett par hästar där hemma i Polen. De komma att ha anställning här endast under betkampanjen och återvända till hösten till sitt land igen.

De gjorde intet godt intryck, dessa stackars främlingar, i sina korta, tunna klädningar och klumpiga skodon (med höga klackar liknande dalfolkets). Med bleka pussiga ansikten och slöa blickar företedde de en slående kontrast till sina åskådare.»

I Malmötidningen för den 11 mars läses en intervju, som en af tidningens medarbetare haft med landshöfdingen i Malmöhus län, hr Tornerhjelm, hvilken som bekant tjänstgjort som medlare under betkonflikten i Skåne. Ur denna intervju, som ej, så vidt jag har mig bekant, blifvit dementerad, tar jag mig friheten anföra följande brottstycke:

»För betodlarna är eftergiften ändå ej så stor, yttrar Tornerhjelm. Om de vilja se saken i stort, så betyder ett års odling till de förutvarande priserna ej så synnerligen mycket i jämförelse med hvad som kan vinnas genom en underhandling. Att bruken förmåtts att ingå på underhandling är i själfva verket en så stor vinst, att för dess skull något kan offras. Det finns nämligen många andra stora frågor än prisfrågan, som behöfva bli föremål för dryftning mellan betindustriens skilda intressenter,

och sedan början till underhandling om gemensamma angelägenheten blifvit gjord, finnes alla utsikter för att dessa andra frågor äfven kunna på detta sätt afgöras.

En af dem är ordnandet af frågan om anskaffande af arbetskraft. Betodlarna och sockerfabrikerna ligga som det nu är i konkurrens med hvarandra om arbetskraften, och priset på denna skrufva de därför upp för hvarandra, då kampanjen kommer. Samtidigt med betupptagningen kommer nämligen för landmännen höstplöjningen, som ju äfven måste utföras, men att få nog af folk till båda dessa arbeten är möjligt blott om arbetskraften öfverbetalas.

Man måste därför söka med tiden komma dit hän, att sockerfabrikernas behof af arbetskraft hitförscaffas från mellersta och norra Sverige eller från utlandet. I sydtyskland går det till på detta sätt. Sockerbrukens arbetare äro där nästan uteslutande införskrifna från Polen. Just med hänsyn äfven till dessa andra för sockerindustrien viktiga frågor, hoppas jag så mycket af en underhandling.»

Af dessa tidningsuttalanden att döma, har den nu pågående importen af utländsk arbetskraft tillkommit i uppenbar afsikt att nedbringa lönerna för landets egna arbetare. Får denna import ostördt pågå, kan den för landets inbyggare medföra ytterst betänkliga konsekvenser, och omöjliggöra hvarje försök att på lagstiftningens väg förekomma den oerhörda utvandringen. Redan nu förspörjes i arbetarekretsar en sjudande harm öfver detta tillvägagångssätt, och denna harm blir icke mindre därigenom, att, såsom af intervjun i Malmötidningen framgår, åtminstone hvad importen till Landskrona och Hälsingborgs sockerfabriker beträffar, det är en konungens förtroendeman, landshöfding Tornerhjelm i Malmöhus län, som gifvit sockerbetsodlarna det ofosterländska rådet att ersätta den svenska arbetskraften med utländsk sådan.

Med anledning häraf anhåller jag att till herr statsministern få framställa följande frågor:

Ämnar regeringen vidtaga några åtgärder till förebyggande af den nu pågående importen af utländsk arbetskraft?

Är det med regeringens vetskap och samtycke som en Konungens förtroendeman, efter hans egna ord i syfte att nedprässa arbetslönen för svenska arbetare, tillrådt svenska arbetsgivare att importera utländska arbetare?

Ifrågavarande framställning blef på begäran bordlagd.

§ 8.

Afgåfvos följande nya motioner, nämligen af:

herr *C. Persson* i Stallerhult n:o 264, i anledning af Kungl. *Andra Kammarens Prot. 1904.*

Maj:ts proposition angående ändrad ordning af rikets allmänna läroverk samt lönereglery för de vid dem anställda lärare; och

herr *S. H. Kvarnzelius m. fl.* n:o 265, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående lån af statsmedel för beredande af tillfälle för arbetare att på landsbygden förvärfva egna hem.

Dessa motioner bordlades.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr <i>R. A. Wawrinsky</i> i Saltsjöbaden under den 19 april,	
» <i>C. R. Johansson</i> i Jönköping	» 7 dagar fr. o. m. 16 april,
» <i>E. G. H. Åkerlund</i>	» den 16 april,
» <i>C. G. Österberg</i>	» » 16 » och
» <i>A. Henricson</i>	» » 16 »

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,56 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.